

การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา :
กรณีเครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง

**A Development of Strategies for Driving the Development of Innovations in Developing
Desired Characteristics for Sustainable Development Using Educational Research Network :
The Case of the Lower Southern Thailand Education Research Network**

ดร. สุรียา เหมตะศิลป์*

และคณะวิจัยเครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้ 1.1) เพื่อเสริมพลังอำนาจบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาแม่ข่าย เครือข่ายวิจัยการศึกษาระดับจังหวัด และท้องถิ่น ด้านการแสวงหากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาและนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน 1.2) เพื่อวางแผนให้สถาบันอุดมศึกษาแม่ข่ายดำเนินการเสริมพลังอำนาจแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่อยู่ในเครือข่ายวิจัย ทำการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนา และนวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักเรียน 2) เพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนแก่รัฐบาล สถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 6 จังหวัดของพื้นที่เครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่าง จังหวัดละ 1 โรงเรียน รวม 6 โรงเรียน การขับเคลื่อนการพัฒนาฯ ได้บูรณาการกลยุทธ์ต่างๆมาดำเนินการขับเคลื่อน คือ กลยุทธ์เครือข่ายวิจัย กลยุทธ์การมีส่วนร่วมและพหุภาคี กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และกลยุทธ์การบูรณาการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่การเรียนการสอน ส่วนนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ใช้นวัตกรรมใน

*อาจารย์ ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
(งานวิจัยเครือข่ายวิจัยการศึกษา ภาคใต้ตอนล่าง ปี 2551)

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาค่านิยม เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเกิดค่านิยม (valuing process) หรือนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษา และนวัตกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นตามแต่ที่แต่ละสถานศึกษาจะพิจารณาเลือก ผลการวิจัยพบว่า ผลการขับเคลื่อนของเครือข่ายวิจัยด้านความรู้ความสามารถของสมาชิกเครือข่ายฯ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการเข้าร่วมโครงการวิจัยกับเครือข่าย สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีค่านิยมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเครือข่ายย่อยหรือสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการวิจัยของทั้ง 6 จังหวัด สามารถดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ปรากฏผลการวิจัย จำนวน 6 เรื่อง ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยกระบวนการเกิดค่านิยม (valuing process) ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 โรงเรียนวัดสถิตย์ชลา จังหวัดสงขลา : เครือข่ายย่อยจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนมิติด้านสิ่งแวดล้อม ค่านิยมแกน การมีแบบแผนการดำรงชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสิ่งแวดล้อม หรือมิติด้านสังคม ค่านิยมแกน การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ฯลฯ หรือมิติด้านวัฒนธรรม ค่านิยมแกน ความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เขียน พูด ฟังและดู หรือมิติด้านเศรษฐกิจ ค่านิยมแกน การใช้แบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเกิดค่านิยมเข้าไปในวงจรการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการดังกล่าวอย่างเชื่อมั่นได้

2. การพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนกำแพงวิทยา : เครือข่ายย่อยจังหวัดสตูล ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน มิติด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมไทยด้านคุณธรรม ความเสียสละ มิติด้านสังคม ด้านความเป็นประชาธิปไตย มิติด้านวัฒนธรรม การมีทักษะ ค่านิยม ในการมีส่วนร่วม การร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านคุณธรรม ความประหยัด คุณลักษณะด้านคุณธรรม ความมีวินัย ด้านคุณธรรม ความอดทนอดกลั้น ความรับผิดชอบ ความกตัญญู และการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการแบ่งปันความรู้ ด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะสอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างเชื่อมั่นได้

3. การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แบบยั่งยืน ด้านค่านิยมความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมเชิงบูรณาการ : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านค่านิยมความเป็นไทย (จิตอาสา ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ภูมิคุ้มกัน มารยาททางสังคม และรักสันติ) หลังใช้กระบวนการสร้างค่านิยมเชิงบูรณาการ สูงกว่าก่อนการใช้อย่างเชื่อมั่นได้

4. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของโรงเรียนเมืองปัตตานี : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านความรับผิดชอบ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสนใจใฝ่รู้ หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สื่อประสมสูงกว่าก่อนการใช้อย่างเชื่อมั่นได้

5. นวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร ด้านความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความกตัญญูกตเวที และความรับผิดชอบ ด้านการเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย หลังการใช้ นวัตกรรมแบบฝึกพัฒนาวิสัยเสริมกิจกรรมเล่านิทานสูงกว่าก่อนการใช้ นวัตกรรมอย่างเชื่อมั่นได้

6. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “การเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย” ของนักเรียนคณะราษฎรบำรุง 2 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : เครื่องข่ายย่อยจังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการใช้อย่างเชื่อมั่นได้

โดยสรุปก็คือ ครูนักวิจัยหรือสถานศึกษาทั้ง 6 เครื่องข่ายย่อย ได้บูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน และเลือก นวัตกรรมหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณากลั่นกรองด้วยหลักวิชาการให้เหมาะสมกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นไปทางจิตพิสัยที่เป็นค่านิยมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงทำให้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล และนวัตกรรมมีประสิทธิผล

Abstract

This research, titled “A Development of Strategies for Driving the Development of Innovations in Developing Desired Characteristics for Sustainable Development Using Educational Research Network: The Case of the Lower Southern Thailand,” had three main research purposes. They are 1) to develop strategies for driving the development innovations in developing desired characteristics of students for sustainable development, 2) to develop strategies or innovations for the development of students’ desired characteristics for sustainable development, and 3) to recommend to the government policy suggestions for the development of students’ desired characteristics for sustainable development as well as strategies for driving the development of students’ desired characteristics.

The first main research purpose includes two sub-purposes as follow. The first sub-purpose (1.1) is to empower the personnel in the higher education institute that is the core of Lower Southern Thailand educational research network and education institutes in six lower southern provinces in seeking strategies for driving the development of innovations in developing desired characteristics for sustainable development in students. The second sub-purpose (1.2) is to plan the empowerment training that the core of the research network can use to empower the administrators and teachers in schools that are members of network to be able to conduct researches in the development of innovations for sustainable development characteristics.

The school samples of this research are selected schools in the six provinces, that are Wat Satitcholatan School from Songkhla province, Kampaengwittaya School from Satun province, Papayormpittayakhom School from Phattalung province, Muangpattani School from Pattani province, Narathiwat Kindergarten School from Narathiwat province, and Kanarasadonbumrung 2 School from Yala province.

To drive the development of innovations in developing students’ desired characteristics for sustainable development, the core of the research network has implemented integrated strategies of research network strategy, participation and multi-partnership strategy, empowerment strategy and the strategy of integration of education for sustainable development in developing students’ desired characteristics for sustainable development into their teaching in all learning substance groups. For the innovations for the development of students’ desired characteristics for sustainable development, the core of the research network has used learning

provision innovations in values development, such as the valuing process-based learning provision plan, character education innovation and other innovations for desired characteristics development as preferred by each school.

The research found the outcome of research network driving in terms of the knowledge on research for developing innovation in the development of students' desired characteristics for sustainable development among members that have participated in the network's research project have increased with the statistic significance of .01. Values and desired characteristics among students that participated in the projects have increased with the statistic significance of .05. Sub-networks or schools that are research conducting units in the six provinces have successfully conducted researches for developing innovations for the development of desired characteristics for sustainable development that meet the purposes of this research project. The sub-networks have conducted six researches as follow:

1. The Development of the Learning Formation Model to Develop Desired Characteristics for Sustainable Development through Valuing Process for Students of Stage 1 and 2 at Wat Satitcholathan School, Songkhla Province : Songkhla Sub-network.

The research conducting unit in Songkhla, Wat Satitcholatan School, has found desired characteristics for sustainable development in terms of environment dimension, core value : having lifestyle and the ways of improving quality of life that harmonized with environment ; in social dimension, core value : being good citizen in the ways of democracy ; in cultural dimension, core value : being proud in their local culture and ways of life, as well as positive attitude towards reading, writing, speaking, listening and watching activities, or in economic dimension, core value : using the patterns of production and consumption in sustainable ways, have increased significantly after they have gone through the learning formation process according to the lesson plan that integrates valuing process into the learning cycles.

2. The Innovations Development for Developing Desired Characteristics for Sustainable Development in Students of Kampaengwittaya school : Satun Sub-network.

The research conducting unit in Satun, Kampaengwittaya School, has found desired characteristics for sustainable development in terms of social values on morality and sacrifice; in social dimension on democracy; in cultural dimension on skills and values on participation, cooperation and teamwork and working with others; in terms of morality on frugality, moral

characteristics, discipline; in terms of morality on tolerance, responsibility, gratitude, self-esteem, and knowledge sharing; in terms of morality on honesty have increased significantly after they have gone through the learning provision process according to the lesson plan which integrated with desired characteristics.

3. The Development of Desired Characteristics for Sustainable Development in “Being Thai Values” Using Integrated Valuing Process, Papayormpittayakhom School : Phatthalung Sub-network.

The research conducting unit in Phatthalung, Papayormpittayakhom School, has found students’ desired characteristics for sustainable development on being Thai values (community contribution, responsibility, sufficiency, immunity, social manner and peace loving value) have increased significantly after they have gone through integrated valuing process.

4. The Outcome of the Integrated Learning Activities Using Multi-media for Developing Desired Characteristics for Sustainable Development, Muangpattani School : Pattani Sub-network.

The research conducting unit in Pattani, Muangpattani School, has found that students’ desired characteristics for sustainable development in terms of responsibility, teamwork skill and learning interest have increased significantly after they have gone through an integrated learning activities plan with multi-media usage.

5. The Innovations in Developing Desired Characteristics for Sustainable Development of Narathiwat Kindergarten School : Narathiwat Sub-network.

The research conducting unit in Narathiwat, Narrathiwat Kindergarten School, has found students’ desired characteristics for sustainable development in terms of self-discipline, responsibility, and diligence; in terms of honesty, diligence, gratitude and responsibility, and in terms of good citizenship in democracy have increased significantly after they have gone through the innovative exercises for disciplinary development with tale telling as supporting activities.

6. The Desired Characteristics “To be Good Citizen on the Democracy Way” of Kanarasadonbumrung 2 School Students by Child Centered Teaching Plan : Yala Sub-network.

The research conducting unit in Yala, Kanarasadonbumrung 2 School, has found students’ desired characteristics for sustainable development in terms of good citizenship in democracy has increased significantly after they have gone through the child-centered learning provision process which integrated desired characteristics for sustainable development with

learning provision process in each group of learning substance.

In conclusion, researching teachers or all school samples in the six sub-networks have integrated desired characteristics for sustainable development in their teaching in each learning substance group by stating clear learning process in developing desired characteristics in their lesson plans. They also select innovations or learning provision model by basing their judgment on academic principles, so that the innovations or learning provision model suit learning objectives of which inclining towards affective domain as desired values or characteristics. As a result, the development of desired characteristics has been successful and innovations were proved to be effective.

คำสำคัญ

กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรม(Strategies for driving the development of innovations) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์(Developing of desired characteristics) นวัตกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์(Desired characteristics development innovations) คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน(Desired characteristics for sustainable development) เครือข่ายวิจัยการศึกษา(Educational research network)

คำนำ

กระบวนการพัฒนาประเทศต่างๆในโลก ดำเนินการกันอย่างหลากหลาย มีความเติบโตเชิงวัตถุมากมาย แต่ก็มีเสียงสะท้อนถึงผลกระทบในทางลบต่อวิถีชีวิตที่สุขสงบมากมายเช่นกันในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดคำถามต่อกระบวนการพัฒนาที่กำลังดำเนินการกันอยู่ว่าเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมหรือไม่ เติบโตถูกทางหรือไม่ การพัฒนาดังกล่าวเป็นวิธีการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนหรือไม่ หรือยิ่งพัฒนายิ่งเกิดปัญหา ในการประชุมของสหประชาชาติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่นครริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในปี พ.ศ. 2535 และการประชุมผู้นำโลกเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ ในปี 2545 ประเทศต่างๆได้ตระหนักถึงปัญหาวิกฤติที่เกิดขึ้น เช่น ความยากจน การบริโภครายอย่างสุรุ่ยสุร่าย ความเสื่อมลงทางด้านสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมลงของสังคมชนเมือง ความไม่เสมอภาค ความขัดแย้ง ความรุนแรง ฯลฯ ทำให้ที่ประชุมได้พยายามหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ พยายามหาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงอนาคต ที่ทำให้ประเทศหรือโลกในอนาคตเป็นประเทศหรือโลกที่ยั่งยืน การที่จะทำให้กระบวนการของการพัฒนาเป็นไปในแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ต้องเริ่มที่การศึกษา เพราะหากเราต้องการให้อนาคตของประเทศเป็นเช่นไร เราต้องจัดการศึกษา

เพื่อพัฒนาเยาวชนของเรามีศักยภาพและคุณลักษณะที่พร้อมจะทำให้ประเทศเป็นเช่นนั้น

เครือข่ายวิจัยการศึกษา ภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งประกอบด้วยคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในฐานะที่รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงเห็นควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาได้นวัตกรรม และมีความรู้ ประสบการณ์ในการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาต่อไป

การดำเนินงานวิจัยของเครือข่ายวิจัย ใช้กลยุทธ์เครือข่ายวิจัย กลยุทธ์การมีส่วนร่วมและพหุภาคี กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และกลยุทธ์การบูรณาการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่การเรียนการสอน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในสถานศึกษา และให้ครูอาจารย์ในสถานศึกษามีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยต่อไป ส่วนสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยทดลองของเครือข่ายนั้นดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เครือข่ายการวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่างมีพื้นที่รับผิดชอบของเครือข่ายครอบคลุม 6 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส และมีมหาวิทยาลัยทักษิณเป็นแม่ข่าย และเพื่อให้เครือข่ายการวิจัยขยายครบถ้วนทุกจังหวัดตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ในการวิจัยครั้งนี้ เครือข่ายย่อยของเครือข่ายวิจัยการศึกษาภาคใต้ตอนล่างจึงกระจายเป็นเครือข่ายย่อยระดับจังหวัด เป็น 6 เครือข่ายย่อยระดับจังหวัด

จุดมุ่งหมายของโครงการวิจัยคือ การพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน และการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสรุปผลการวิจัยนี้จะได้รับกลยุทธ์สองประเภท ได้แก่ (1) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน และ (2) นวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

จะเห็นว่า นอกจากโครงการนี้จะมีส่วนช่วยสร้างนักวิจัยซึ่งเป็นนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการในท้องถิ่น และครูนักวิจัยในโรงเรียนแล้ว ยังจะทำให้ได้ผลผลิตที่เป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นผลจากการทำวิจัยและพัฒนาของครูภายใต้การสนับสนุนและการทำงานร่วมกันกับนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาและในท้องถิ่น และมุ่งหวังว่าจะได้บทเรียนที่เป็นการปฏิบัติที่ดี (good practices) ที่เกิดจากการวิจัยแบบร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่าย ตลอดจนองค์ความรู้ที่นำไปสู่การกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับรัฐบาลในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนผู้สังคม

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาในวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนโดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้
 - 1.1 เพื่อเสริมพลังอำนาจบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาแม่ข่าย เครือข่ายวิจัยการศึกษาระดับจังหวัด และท้องถิ่น ด้านการแสวงหากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาและนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน
 - 1.2 เพื่อวางแผนให้สถาบันอุดมศึกษาแม่ข่ายดำเนินการเสริมพลังอำนาจแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่อยู่ในเครือข่ายวิจัย ทำการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาและกลยุทธ์หรือนวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักเรียน
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์หรือนวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนแก่รัฐบาล

สมมติฐานของการวิจัย

1. กลยุทธ์การขับเคลื่อนของเครือข่ายวิจัยการศึกษาระดับภาคใต้ตอนล่าง ในลักษณะการบูรณาการกลยุทธ์เครือข่ายวิจัย กลยุทธ์การมีส่วนร่วมและพหุภาคี กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และกลยุทธ์การบูรณาการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่การเรียนการสอน มีประสิทธิผล
2. นวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในโรงเรียนที่เป็นหน่วยทดลองของเครือข่ายจังหวัดต่างๆ ทั้ง 6 จังหวัด มีประสิทธิผล
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาหรือสอนด้วยนวัตกรรมที่ครูในโรงเรียนหน่วยทดลองของทั้ง 6 เครือข่ายวิจัยย่อย พัฒนาสูงขึ้นกว่าเดิม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ในพื้นที่ 6 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ สงขลา สตูล พัทลุง ปัตตานี นราธิวาส และ ยะลา

กลุ่มตัวอย่าง

สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหน่วยปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ เลือกมาแบบเฉพาะเจาะจง

จังหวัดละ 1 โรงเรียน จากการประสานของเครือข่ายย่อยและศึกษานิเทศก์ในพื้นที่ โดยมีเงื่อนไขตามประเภทต่างๆ ดังนี้

ระดับ	โรงเรียนดีเด่น		โรงเรียนปกติ	
	โรงเรียนในเมือง	โรงเรียนนอกเมือง	โรงเรียนในเมือง	โรงเรียนนอกเมือง
ประถมศึกษา	<u>อนุบาลราชิวาส</u> นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 201 คน จาก 4 ห้องเรียน	<u>วัดสถิตชลธาร</u> นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 251 คน จาก 8 ห้องเรียน	<u>เมืองปัตตานี</u> นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 283 คน จาก 5 ห้องเรียน	-
มัธยมศึกษา	-	<u>กำแพงวิทยา</u> นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 397 คน จาก 9 ห้องเรียน	<u>คณะราษฎร์บำรุง 2</u> นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 226 คน จาก 14 ห้องเรียน	<u>ป่าพะยอม</u> <u>พิทยาคม</u> นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 261 คน จาก 9 ห้องเรียน

กรอบการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ใช้กลยุทธ์เครือข่ายวิจัยที่ให้มีเครือข่ายย่อยแต่ละจังหวัดให้สมาชิกเครือข่ายได้ร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สมาชิกทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนและเป็นพหุภาคีกันในการดำเนินการวิจัยร่วมกัน มีการเสริมพลังอำนาจให้กับสมาชิกเครือข่ายเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการวิจัยด้วยตนเองในสถาบันการศึกษาของตนเอง ให้มีการบูรณาการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในส่วนของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาค่านิยม เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการเกิดค่านิยม (valuing process) และนวัตกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นตามแต่ที่สถานศึกษาได้พิจารณาเลือกการดำเนินการในภาพรวมมีรายละเอียดโดยสรุป เช่น การประชุมเครือข่ายย่อยทั้งหมดร่วมทำความเข้าใจโครงการวิจัยและความร่วมมือในการดำเนินงาน ประชุมเครือข่ายย่อยทั้งหมดจัดทำหลักสูตรเพื่อจัดอบรมเสริมพลังอำนาจด้านความรู้ความสามารถในการดำเนินการวิจัยตามโครงการแก่

สมาชิกเครือข่าย เครือข่ายแกนประชุมปฏิบัติการให้กับสมาชิกเครือข่าย จากนั้นแต่ละเครือข่ายย่อย จัดประชุมปฏิบัติการจัดทำนวัตกรรม/แผนการเรียนรู้และแบบทดสอบ สถานศึกษาดำเนินการ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแผน เครือข่ายย่อยติดตามให้คำปรึกษา สถานศึกษาและ เครือข่ายย่อยนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวางแผนวิเคราะห์ร่วมกัน และแต่ละเครือข่ายย่อย/ สถานศึกษาเสนอรายงานการวิจัยต่อเครือข่ายแกน

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

ผลการขับเคลื่อนของเครือข่ายวิจัย

1. ความรู้ความสามารถของสมาชิกเครือข่ายวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา นวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการเข้าร่วม โครงการวิจัยกับเครือข่าย สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างเชื่อมั่น ได้
2. เครือข่ายย่อยหรือสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการวิจัยของทั้ง 6 จังหวัด สามารถ ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน สำเร็จตามวัตถุประสงค์ จนมีรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
3. ครูผู้สอนผู้ดำเนินการวิจัยในแต่ละห้องเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้งานวิจัยในชั้น เรียนของตนเอง
4. นักเรียนในสถานศึกษาที่เข้าร่วม โครงการมีค่านิยมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูง กว่าเดิมอย่างเชื่อมั่น ได้

การที่สมาชิกเครือข่ายวิจัยหรือคณะครูอาจารย์ในสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติการ วิจัย ที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยกับเครือข่ายวิจัย ได้ร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน ได้มีส่วนร่วมในการ วางแผน และดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ได้รับการเสริมพลังอำนาจด้านองค์ ความรู้จากสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่าย และต้องรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนให้สำเร็จ จนได้รายงานวิจัยของ แต่ละสถานศึกษา นั้น ผลสรุปแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมได้รับความรู้และประสบการณ์การวิจัย ร่วมกันสูงขึ้นกว่าเดิมและสามารถดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนจนสำเร็จ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น กว่าเดิมได้ และได้รายงานวิจัยของแต่ละสถานศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวนอกเหนือจากการสะท้อนถึง ประสิทธิภาพของกลยุทธ์การขับเคลื่อนแล้ว จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานเห็นว่า การเห็นคุณค่า ของเป้าหมายการพัฒนา การสนใจใคร่รู้ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ความ

รับผิดชอบ ความกระตือรือร้นของสมาชิก และการสนับสนุนและความเอาใจงของผู้บริหารสถานศึกษา และการมุ่งคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้ครูอาจารย์ต้องใฝ่รู้เพิ่มเติมจนสามารถดำเนินการวิจัยของเครือข่ายสัมฤทธิ์ผล รูปแบบเครือข่ายวิจัยการศึกษาที่ดำเนินการนี้อิงอยู่กับการใช้ความเชี่ยวชาญด้านวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบเครือข่ายวิจัยที่ใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐาน(university based educational research network) (พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์, 2548) ที่กล่าวว่า เป็นเครือข่ายที่มีการดำเนินการ โดยการริเริ่มของนักวิชาการในมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา จุดเน้นของเครือข่ายคือการพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและการฝึกอบรม การพัฒนา โดยมีผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นสนับสนุน ประเด็นการวิจัยมากจากการกำหนดของนักวิชาการ โดยมีแหล่งทุนสนับสนุนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการวิจัยของประเทศหรือจากท้องถิ่น แต่ในการวิจัยครั้งนี้ประเด็นการวิจัยใหญ่อาจจะมาจากระดับสถาบันอุดมศึกษาแต่ประเด็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแต่ละหน่วยย่อยก็สามารถบูรณาการมาให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง รูปแบบเครือข่ายลักษณะนี้การเสริมพลังอำนาจจากสถาบันอุดมศึกษาทำได้ไม่ยากเพราะมีความพร้อมทางด้านวิชาการ แต่ลักษณะของสมาชิกเครือข่ายมีลักษณะไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดการพึ่งพาสูง หากนโยบายการบริการวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาให้น้ำหนักในส่วนนี้ไม่มากเท่าที่ควรหรือภารกิจของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีมาก การสนับสนุนเครือข่ายก็อาจอ่อนด้อยลง และหากไม่สามารถดำเนินการให้ทุกฝ่ายบรรลุตามแนวคิดการสร้างเครือข่าย(ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2548 และ Starkey, 1997) ตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยน(exchange theory) ที่ให้สมัครใจร่วมเป็นเครือข่ายเพราะได้แลกเปลี่ยนประโยชน์ระหว่างกัน และแนวคิดการรวมพลัง(synergy) ที่ว่าการรวมพลังกันทำงานนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์กรจะทำงานโดยโดดเดี่ยว ก็อาจทำให้การเกาะกลุ่มของเครือข่ายไม่ยั่งยืน ในการวิจัยครั้งนี้ได้พยายามให้หน่วยงานที่มาร่วมโครงการของเครือข่ายได้ทำงานกันในลักษณะหุ้นส่วนการทำงานหรือพหุภาคีเพื่อยึดโยงให้ร่วมรับผิดชอบด้วยกัน

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานวิจัยครั้งนี้ เลือกรูปแบบเฉพาะเจาะจง ในจำนวน 6 โรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 3 โรงเรียน ระดับประถมศึกษา 3 โรงเรียน หากแบ่งเป็นบริบทในเมืองกับนอกเมือง ก็เป็น ในเมือง 3 โรงเรียน นอกเมือง 3 โรงเรียน และหากแบ่งเป็นโรงเรียนดีเด่นด้านพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือด้านวิชาการ กับปกติ ก็แบ่งได้เป็น ดีเด่น 3 โรงเรียน ปกติ 3 โรงเรียน จากผลการเข้าร่วมโครงการวิจัยเครือข่ายวิจัยการศึกษา ทุกโรงเรียนสามารถดำเนินการวิจัยพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนได้จนสำเร็จได้ รายงานวิจัยทุกโรงเรียน และนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีประสิทธิผลทุกโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า หากมีการเสริมพลังอำนาจด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็น เช่น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือคุณธรรมในสังคมไทย การพัฒนานวัตกรรม และนวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และความรู้ เกี่ยวกับการวิจัย การเขียนเค้าโครงการวิจัย ตลอดจนมีการประชุมปฏิบัติการในระดับสถานศึกษาแต่ละ แห่ง เพื่อเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และมีการสนับสนุนเอกสารความรู้ แนวปฏิบัติ หรือ การให้คำปรึกษา มีการประสานติดตาม หรือนิเทศทั้งโดยตรงหรือทางโทรศัพท์ หรืออีเมล และครู นักวิจัยของโรงเรียนเองใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมุ่งสัมฤทธิ์ผล ทุกโรงเรียนจึงสามารถดำเนินการวิจัยจนสัมฤทธิ์ ผลพอๆกัน

ผลการพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
เครือข่ายย่อยจังหวัดสงขลา : สถานศึกษาหน่วยปฏิบัติการวิจัย โรงเรียนวัดสถิตย์ชลธาร
 จังหวัดสงขลา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนมิติด้านสิ่งแวดล้อม ค่านิยม แคน การมีแบบแผนการดำรงชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือมิติด้านสังคม ค่านิยมแกน การเป็น พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ฯลฯ หรือมิติด้านวัฒนธรรม ค่านิยมแกน ความภูมิใจในวัฒนธรรมของ ตนเองในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เขียน พูด ฟังและดู หรือมิติด้านเศรษฐกิจ หลังจากการ จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการเกิดค่านิยมเข้าไปในวงจรการจัดการ เรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนด้วยกระบวนการดังกล่าวอย่างเชื่อมั่นได้ ผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุดา จันทรสุขโข (2536) ชื่นสุข เพชรรัตน์ (2540) นุภา บุทธรักษา (2541) ณิชกรณ์ สิทธิชัย (2541) จันทนะ วิไลพัฒน์ (2542) และ จิตรา ใจทัศน์กุล (2546) ที่ใช้กิจกรรมกระจำค่านิยม หรือกิจกรรมการทำค่านิยมให้กระจำหรือกระบวนการสร้างค่านิยม ในการพัฒนาจริยธรรมหรือ ค่านิยมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพบว่าจริยธรรมหรือค่านิยมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์หลัง การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบดังกล่าวสูงกว่าก่อนเรียนอย่างเชื่อมั่นได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การใช้ กระบวนการเกิดค่านิยมที่ให้ผู้เรียนรับรู้ข้อเท็จจริง ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และในที่สุดผู้เรียนเห็น คุณค่าในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะนำไปสู่แนวโน้มที่ผู้เรียนจะกระทำหรือปฏิบัติในแบบแผน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หลุยส์ แรธส์ (Louis Rathes) (Simon and Howe, 1999) ที่เห็นว่า การที่คนเราได้ตรวจสอบกระบวนการคิดของตนเอง ได้พิจารณาเลือกอย่าง อิศระจากทางเลือกหลายๆทางแล้วเลือกหลังจากที่ได้พิจารณาไตร่ตรองผลที่ตามมาแล้ว จะทำให้ได้ ทางเลือกที่มีคุณค่ามีความหมายของตนเองและจะนำไปสู่การปฏิบัติตามความเชื่อแน้นและจะปฏิบัติ ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวาต่อไป

ผลการพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
เครือข่ายย่อยจังหวัดสตูล : สถานศึกษาหน่วยปฏิบัติการวิจัย โรงเรียนกำแพงวิทยา จังหวัดสตูล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน มิติด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมไทยด้านคุณธรรม ความเสียสละ มิติด้านสังคม ด้านความเป็นประชาธิปไตย มิติด้านวัฒนธรรม การมีทักษะ ค่านิยม ในการมีส่วนร่วม การร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านคุณธรรม ความประหยัด คุณลักษณะด้านคุณธรรม ความมีวินัย ด้านคุณธรรม ความอดทนอดกลั้น ความรับผิดชอบ ความกตัญญู และการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการแบ่งปันความรู้ ด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างเชื่อมั่นได้ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ในลักษณะชุดกิจกรรมที่สอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนนั้นมีประสิทธิผล สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน(Michigan State University Extension. 2005) เสนอแนวทางการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของเด็กและเยาวชนของมูลนิธิจริยธรรมโจเซฟิน(Josephine Institute of Ethics) โดยจัดเป็นโครงการต่างๆที่พัฒนาจริยธรรมต่างๆ ในลักษณะชุดกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กในช่วงอายุต่างๆ

ผลการพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เครือข่ายย่อยจังหวัดพัทลุง: สถานศึกษาหน่วยปฏิบัติการวิจัย โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านค่านิยมความเป็นไทย (จิตอาสา ความรับผิดชอบ ความพอเพียง ภูมิคุ้มกัน มารยาททางสังคม และรักสันติ) หลังใช้กระบวนการสร้างค่านิยมเชิงบูรณาการในลักษณะวงจรกระบวนการเกิดค่านิยม(valuing process) ที่บูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์เข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆสูงกว่าก่อนการใช้อย่างเชื่อมั่นได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตรา ใจทัศน์กุล (2546) เรื่องกระบวนการสร้างค่านิยมเรื่องสัมมาวาจาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้วาจาที่เหมาะสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมด้านการไม่พูดเท็จ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมากกว่าการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทนะ วิไลพัฒน์ (2542) เรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยม พบว่า แผนกิจกรรมเพื่อพัฒนากิจกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเสียสละมีประสิทธิภาพเท่ากับ 56.81/77.20 ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนพฤติกรรมด้าน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละหลังการทดลองมีพัฒนาการสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการ

เสียดุล ในแต่ละ ด้านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล หลังการทดลองสูงขึ้น โดยค่าเฉลี่ย ร้อยละของ คะแนนที่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ พฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการ เสียดุลทางวาจา

ผลการพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่
ยั่งยืน เครือข่ายย่อยจังหวัดปัตตานี: สถานศึกษาหน่วยปฏิบัติการวิจัย โรงเรียนเมืองปัตตานี
จังหวัดปัตตานี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านความรับผิดชอบ ทักษะ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสนใจใฝ่รู้ จากการแบบทดสอบและสังเกตพฤติกรรมหลังใช้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้สื่อประสมสูงกว่าก่อนการ ใช้อย่างเชื่อมั่น ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อ้อยทิพย์ ทองดี (2537) วิจัยเรื่อง ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความ รับผิดชอบด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โดยการสร้างความตระหนักมี 5 ขั้นตอน คือ 1) ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความรู้สึก นึกคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง 2) ให้ผู้เรียนจดบันทึกความคิดเห็นพร้อมด้วยเหตุผลในการ ตัดสินใจของตนเอง 3) ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยช่วยกันอภิปรายในประเด็นเดิม 4) การตัดสินใจของ กลุ่มย่อย 5) เมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าและยอมรับความสำคัญของกิจกรรม จึงช่วยกันแสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ และการปรับพฤติกรรมของนักเรียน มี 8 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน 2) ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนา 3) กำหนดตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษ 4) ในกรณีที่พฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนายังไม่เกิดขึ้น ครู ชี้แนะพร้อมทั้งให้แรงเสริมทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรม 5) ในขณะที่กำลังดำเนินการปรับ พฤติกรรมอยู่ ต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาตลอดเวลา 6) เมื่อนักเรียนได้แสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้ว ครูควรยึดการเสริมแรงทางบวกออกไป 7) ในกรณีที่กำลังปรับ พฤติกรรมอยู่หากพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาไม่ดีขึ้น ให้ยุติการปรับพฤติกรรม 8) ในการหาวิธีการ ปรับพฤติกรรม ครูต้องทำให้สม่ำเสมอและทำให้เป็นระบบ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมี จริยธรรมด้านความรับผิดชอบหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลิขนะ ทองปาน (2550) จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรคริสตจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขผ่อนคลายและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรม ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีสื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ มีกิจกรรมร้องเพลง เกม กิจกรรมกลุ่มศึกษาพระคัมภีร์ การแสดงละคร การดูวีดิทัศน์ ตามเนื้อหาสาระของบทเรียน ทำให้

ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรักเมตตา ความ
ประหยัด และมีความเป็นไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
เครือข่ายย่อยจังหวัดนครราชสีมา : สถานศึกษาหน่วยปฏิบัติการวิจัย โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา
จังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการมีวินัยในตนเอง
ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร ด้านความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความกตัญญู
กตเวทิตะ และความรับผิดชอบ ด้านการเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย หลังจากการเรียนด้วย
นวัตกรรมแบบฝึกพัฒนาวินัยเสริมกิจกรรมเล่านิทาน สูงกว่าก่อนการใช้นวัตกรรมอย่างเชื่อมั่นได้
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญศรี บุญสว่าง (2544) เรื่อง การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริต
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลง กล่อมเด็กในการสอนกลุ่ม
ทักษะภาษาไทย พบว่า นักเรียนที่เรียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนที่ใช้ นิทานพื้นบ้านและเพลงกล่อมเด็ก
มีระดับความซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่านักเรียนที่ เรียนภาษาไทยด้วยวิธีสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 และ อินทิรา รุมาส (2545) ที่ได้วิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มี
พฤติกรรมการแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถพบได้เรียงลำดับจากมากไปหา
น้อยดังนี้ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและด้านรัก
และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
เครือข่ายย่อยจังหวัดยะลา : สถานศึกษาหน่วยปฏิบัติการวิจัย โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง 2 จังหวัด
ยะลา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการเป็นพลเมืองดีตามวิถี
ประชาธิปไตย หลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
สูงกว่าก่อนการใช้ได้อย่างเชื่อมั่นได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่
สอดแทรกพฤติกรรมด้านการพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์การ
เรียนรู้ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ร่วมกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา
ผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ได้ชัดเจนมากขึ้นกว่าการสอดแทรกเป็นครั้งคราวตาม
โอกาส ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหนึ่งของนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี คือนวัตกรรม
กระบวนการเชิงบูรณาการ(integrated process innovation)(สุวิมล ว่องวานิช และ คณะ. 2549) ที่ว่า

การจัดกิจกรรมที่มีการบูรณาการกระบวนการดำเนินงานของนักเรียนในกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะๆ มีใช้จัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งแล้วหยุด แล้วเริ่มทำกิจกรรมอื่นต่อไปที่ไม่สัมพันธ์กับ กิจกรรมเดิม

โดยสรุปก็คือ ครูนักวิจัยหรือสถานศึกษาทั้งหลายทั้ง 6 เครือข่ายย่อยหรือ 6 จังหวัด ได้ บูรณาการคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน และการเลือกนวัตกรรมหรือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ก็พิจารณาถ่วงถ่วงด้วยหลักวิชาการให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นไปทางจิตพิสัย ที่เป็นค่านิยมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงทำให้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล และนวัตกรรมมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การขับเคลื่อนการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา นวัตกรรม การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้กลยุทธ์เครือข่ายน่าจะช่วยแบ่งเบาภาระของ หน่วยงานตามสายงานได้มาก และเครือข่ายวิจัยน่าจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนได้ เพราะสมาชิกได้พัฒนาทักษะกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้ แต่การที่จะทำให้เครือข่ายมั่นคง และยืนยาวต้องเอาใจใส่ต่อการประสานงาน การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดในสมาชิก และการมี กิจกรรมต่อเนื่อง การมีส่วนร่วม และรู้สึกเป็นส่วนส่วนพหุภาคี ร่วมรับผิดชอบที่จะทำให้ภารกิจของ เครือข่ายบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย การมีสถาบันอุดมศึกษาหรือสมาชิกเครือข่ายที่มีความ พร้อมทางด้านวิชาการจะช่วยได้มากในการเสริมพลังอำนาจด้านความรู้ความสามารถความมั่นใจ ในการปฏิบัติงานของสมาชิก แต่ต้องดูแลหรือให้เกิดความรู้สึกว่าสมาชิกทุกฝ่ายต่างได้ประโยชน์ ระหว่างกันและแต่ละฝ่ายรู้สึกว่าร่วมกันแล้วต่างก็เข้มแข็งกว่าเดิมได้ผลลัพธ์ดีกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในเรื่องการขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยเครือข่าย คือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรใช้ประโยชน์โดยใช้เครือข่ายเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนา และควรมีการตั้ง งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายในแผนงบประมาณอย่างชัดเจน

2. นวัตกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูผู้สอนหรือนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สามารถเลือกใช้นวัตกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาและปรับให้ สอดคล้องกับระดับช่วงอายุของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาของตน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ กระบวนการพัฒนาค่านิยมในลักษณะกระบวนการเกิดค่านิยม(valuing process) ที่ค่อนข้างอิงกับ การเกิดค่านิยมที่มีฐานมาจากการรู้ข้อเท็จจริงและเกิดความเข้าใจก่อน ก็สามารถใช้กับนักเรียน

ระดับประถมศึกษาได้แต่ต้องปรับถ้อยคำที่ใช้ให้เข้าใจง่ายและใช้เนื้อหาที่โยงสอดคล้องกับชีวิตจริงของเด็กในวัยนั้นๆ การพัฒนาค่านิยมที่มองในลักษณะองค์รวมเชิงบูรณาการที่ใช้การจัดการเรียนรู้ตามวงจรกระบวนการเกิดค่านิยม ค่านิยมที่มีฐานมาจากปัญญาเช่นนี้น่าจะยั่งยืนและเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้นำไปสู่การกระทำหรือปฏิบัติตามค่านิยมนั้น น่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เน้นไปทางจิตพิสัยต่อไป

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการวิจัยครั้งนี้พยายามขยายความคิดว่า หากเราต้องการให้อนาคตของประเทศของเราเป็นอนาคตที่ยั่งยืน อนุชนรุ่นหลังจะมีศักยภาพ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่ยังคงสมบูรณ์พอที่พวกเขาจะมีชีวิตที่เป็นสุข การพัฒนาที่เป็นอยู่ควรเป็นไปในลักษณะที่ทำให้สังคมและประเทศและโลกของเรามีอนาคตที่ยั่งยืน ฉะนั้นเราน่าจะเริ่มเอาใจจริงเอาใจกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน(education for sustainable development) และเราควรบูรณาการการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครั้งนี้จึงมุ่งที่จะให้เป็นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพและแนวคิดที่จะไปผลักดันการพัฒนาของประเทศให้เป็นไปในวิถีของการพัฒนาที่ยั่งยืน พยายามขยายแนวคิดให้สมาชิกเครือข่ายวิจัยการศึกษาคาดได้ตอนล่างได้พัฒนาคุณธรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่รวมกันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดประโยชน์ในวงกว้าง ไปจากตัวเองหรือครอบครัวไปถึงสังคมที่กว้างขึ้นหรือประเทศหรือโลก ซึ่งหลายสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ได้พยายามพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแนวดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายในประเด็นนี้คือ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนควรยกระดับให้เป็นความสำคัญที่การศึกษาในภาพรวมควรให้ความสำคัญในระดับที่เป็นวาระแห่งชาติ ตามปรัชญาการศึกษาที่ว่า หากเราต้องการให้สังคมและประเทศชาติเป็นเช่นไร เราก็ควรจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้มีศักยภาพและแนวคิดที่จะพัฒนาประเทศเช่นนั้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. กลยุทธ์เครือข่ายในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถาบันอุดมศึกษาเป็นแกนเครือข่ายเพื่อสามารถเสริมพลังอำนาจด้านวิชาการให้กับสมาชิกเครือข่าย แต่อาจทำให้สมาชิกเครือข่ายเกิดการพึ่งพิง อาจเกิดความเป็นอิสระหรือเท่าเทียมกันน้อย ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้ข้อเสียอย่าง การศึกษาเครือข่ายที่ร่วมมือรวมพลังกันระหว่างสมาชิกที่เท่าเทียมกันที่มีความเป็นอิสระมากขึ้นระหว่างสถานศึกษาระดับเดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ส่วนเรื่องความเชี่ยวชาญด้านวิชาการอาจเอาระบวนการจัดการความรู้(knowledge management) เข้ามาช่วย อาจเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าประสิทธิผลและความคงทนของเครือข่ายดังกล่าวเป็นอย่างไร

2. นวัตกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หากนำแนวคิดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (information and communication technology) มาบูรณาการกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยเข้าด้วยกันน่าจะทำให้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น และอีกประเด็นคือหากเอาแนวคิดการศึกษานอกสถานที่ หรือการศึกษาในสถานที่จริงหรือการใช้ชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้เชิงประจักษ์ (community lab) น่าจะทำให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการประสบการณ์จริงสู่การเกิดค่านิยมและนำไปสู่การกระทำหรือปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตที่พึงประสงค์ต่อไปได้ดี อีกประเด็นคือหากมีการศึกษานวัตกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางความคิดหรืออารมณ์ของเด็กแต่ละวัยหรือแต่ละช่วงอายุ น่าจะทำให้การนำนวัตกรรมดังกล่าวมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. แนวคิดเรื่องการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (education for sustainable development) น่าจะมีการนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรเชิงบูรณาการหรือบูรณาการเข้าไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นองค์รวมว่าแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างก็พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตน และเมื่อรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เรียนก็จะได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ครบถ้วนทุกมิติ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนก็มีความรู้ความสามารถ ศักยภาพ แนวคิด ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่พร้อมสำหรับแนวการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดเหล่านี้น่าจะมีการศึกษาค้นคว้าถึงความเป็นได้และประสิทธิผลจากการนำแนวคิดไปใช้

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ โกลากุล. (2547) การพัฒนาพฤติกรรมด้านความมีน้ำใจโดยใช้กระบวนการสร้าง

ค่านิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดอนกลาง จังหวัดสุพรรณบุรี.

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไกรยุทธ ธีรตยาคินันท์. (2531). แนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สถาบันไทยคดีศึกษาและฝ่ายวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549) นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษา : กิจกรรมเสริมหลักสูตร (1). กรุงเทพฯ :

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549) นวัตกรรมคุณลักษณะศึกษา : กิจกรรมเสริมหลักสูตร (2). กรุงเทพฯ :

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ.

- ชั้นสุข เพชรรัตน์ (2540) การพัฒนาค่านิยมด้านการใช้น้ำในชีวิตประจำวันโดยใช้กิจกรรมกระจำง ค่านิยมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทนะ วิไลพัฒน์. (2542) การพัฒนาพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้กระบวนการสร้างค่านิยม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จิตรา ใจทัศน์กุล. (2546) กระบวนการสร้างค่านิยม เรื่องสัมมาวาจาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการใช้วาจาที่เหมาะสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เจริญศรี บุญสว่าง. (2544) การศึกษาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการใช้นิทานพื้นบ้านและเพลง กลุ่มเด็กในการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2548) โครงการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปราณี อยู่ประสิทธิ์. (2546) การพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านทิง จังหวัดสุพรรณบุรี. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พยงค์ จิระพงษ์. (2544) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2548) แนวทางการสร้างเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษา. เอกสารอัดสำเนา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นุภา นุทธรักษา. (2541) ผลของกระบวนการสร้างเสริมค่านิยมเพื่อพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์. การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐกรณ์ สิทธิชัย. (2541) พฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ลิขนะ ทองปาน. (2550) การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรคริสต์จริยธรรมเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีธรรมราช
ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. การศึกษามหาบัณฑิต สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุดา จันทร์สุขโข. (2536) ผลของการใช้กิจกรรมการกระจำง่าคำนิยามในการสร้างเหตุผลเชิง
จริยธรรมด้านวินัยในตนเองเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
คงคาราม จังหวัดเพชรบุรี. การศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุริยา เหมตะศิลป์. (2550) ศึกษาศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 25
ธันวาคม 2550 จาก [http:// www.edu.tsu.ac.th/files/knowledge/education_
_for_develop_to_last.pdf](http://www.edu.tsu.ac.th/files/knowledge/education_for_develop_to_last.pdf)
- สุริยา เหมตะศิลป์. (2551) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน. เอกสาร
ประกอบการอบรม การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมในการ
พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา
ณ โรงแรมกรีนเวสต์ วันที่ 20-22 มีนาคม 2551.
- สุริยา เหมตะศิลป์. (2551) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน.
สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2551 จาก [http:// www.edu.tsu.ac.th/files/knowledge/education_
_for_develop_to_last.pdf](http://www.edu.tsu.ac.th/files/knowledge/education_for_develop_to_last.pdf)
- สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม
ระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณ
และเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. (2549) โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. ศูนย์
ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค
จำกัด.
- เสวก สีนประเสริฐ. (2545) การพัฒนาเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้
ในท้องถิ่นในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อารีย์วรรณ อ่วมธานี. การเสริมสร้างพลังอำนาจในระบบบริการพยาบาล. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม
2550 จาก [http ://www.stou.ac.th/Thai/Grad.Stdy/Downloads/51703/Unit 14.doc](http://www.stou.ac.th/Thai/Grad.Stdy/Downloads/51703/Unit 14.doc)

- อินทิรา ฐมาศ. (2545) การใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- อ้อยทิพย์ ทองดี (2537) ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้วยวิธีการสร้างความ
ตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. การศึกษา
มหาบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Berkowitz, M. (2006). **Character Education Informational Handbook and Guide**. Retrieved
February 12, 2008 from [http://www.ncpublicschools.org/charactereducation/
handbook/pdf/content.pdf](http://www.ncpublicschools.org/charactereducation/handbook/pdf/content.pdf).
- Character Education Partnership. (2005). **The Eleven Principles**. Retrieved February 12, 2008
from [http://www.character.org/site/c.gwKUJhNYJrF/b.993263/k.7./The_Eleven_
Principles.htm](http://www.character.org/site/c.gwKUJhNYJrF/b.993263/k.7./The_Eleven_Principles.htm)
- Chicago Pubic Schools. (1998). **What is Character Education?** Retrieved February 12, 2008
from [http://www.cps.k12.il.us/AboutCPS/departments/CharacterEducation/What_is_
Character_Education/what_is_character_education.html](http://www.cps.k12.il.us/AboutCPS/departments/CharacterEducation/What_is_Character_Education/what_is_character_education.html)
- Educational Materials Center. (2003). **Ten “Best Practice” Strategies in Character Education**.
Retrieved February 12, 2008 from <http://www.emc.cmich.edu/ChatacterEd/matrix1.htm>.
- Gholar, C. (2006). **Characteristic Education: Creating Framework for Excellence**. Retrieved
February 12, 2008 from <http://www.urbanext.uiuc.edu/programs/character.html>.
- McBrien, J. L., & Brandt, R. S. (1997). **The Language of Learning: A Guide to Educational
Terms**. Alexandria, VA: Association and Curriculum Development.
- Michigan State University Extension. (2005). **Character Education**. Retrieved February 12,
2008 from <http://web1.msue.edu/cyf/youth/charcoun.html>.
- Ryan, K. (2002). **The Six E's of Character Education**. Retrieved February 12, 2008 from
<http://www.bu.edu/education/caec/files/6E.htm>.
- Simon, Sidney B. and Leland W. Howe. (1999) **The Values Clarification Approach**. Retrieved
August 13, 2008 from http://www.sntp.net/education/values_clar.htm
- Starkey, Pual. (1997) **Networking for Development**, IFRTD (The International Forum for
Rural Transport and Development)

Webster's Ninth New Collegiate Dictionary. (1991). **Springfield, Massachusetts**: Merriam
Webster, Inc.